

ברכת שעשה נסים בחנוכה פורים ופסח

משנה ברכות נד, א

מקום שנעשו בו נסים לישראל, אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה.

תוס' סוכה מו, א ד"ה הרואה

בשאר מצות כגון אלול וסוכה לא תקינו לברך לרואה אלא גבי נר חנוכה, משום חביבות הנס. וגם משום שיש כמה בני אדם שאין להם בתים ואין בידם לקיים המצוה.

מגילה י, ב

ואמר רבי יוחנן מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקב"ה מעשה ידי טובעין ביים ואתם אומרים שירה.

מגילה יד, א

הלל נמי נימא ... רב נחמן אמר קרייתא זו הלילה (קריאת מגילה במקום הלל, רש"י), רבא אמר בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה, אלא הכא ... אכתי עבדי אחשוורוש אנן.

מהרש"א סנהדרין לט, ב

ביום ז' של פסח שאף מלאכי השרת אין אומרים שירה, דהיינו הלל, מכל שכן דאין ישראל אומרים הלל.

יוצר לשבת הגדול, לרבינו יוסף טוב עלם

ואינו אומר נס עדיין, שצריך לאמרו באגדה.

פירוש רבינו שמואל מפלייזא להנ"ל, באור זרוע סי' רנו

ונס אינו אומר, לפי שמזכירו בהגדה כשאומר לפיכך. ואף על גב דאין מברך עליו, מכל מקום כשמברך אשר גאלנו מזכיר הנס.

מהרי"ל בסדר ההגדה ע' ק

ויש אומרים דסומכין על מה שמזכירין בהגדה הנס. וקשה לרב אדהיכא סומכין, אם על שעשה נסים לאבותינו זה לא הוי ברכה, ואם על ברכת אשר גאלנו אין בו משום לשון נס.

שוע"ר סי' תפג

ג ברכת אשר גאלנו ... שנתקנה כנגד ברכת שעשה נסים לאבותינו, שמברכין על כל הנסים בלא כוס.

שוע"ר סי' תצ ס"ו

לא תקנו חכמים לקרות ההלל אלא בשני ימים טובים הראשונים של פסח, אבל לא בחולו של מועד וימים טובים האחרונים, שאינן דומים לחולו של מועד של סוכות שתקנו לקרות בו בכל יום, לפי שכל יום הוא חלוק בקרבנותיו מיום חבירו ומיום טוב הראשון, והרי כל יום הוא כמועד בפני עצמו, מה שאין כן בפסח שקרבנות כל הימים הן שוין לקרבנות יום טוב הראשון, לפיכך כולן טפלים ליום טוב הראשון ... ובהתחלת המועד הוא שתקנו לקרותו.

שו"ע או"ח סי' תרעו

ג מי שלא הדליק ואינו עתיד להדליק באותו הלילה ... כשרואה נר חנוכה מברך שעשה נסים.

פסקי הסדור סדר קריאת המגילה

כשקורין המגלה בצבור מברכין לאחריה ברכה זו [ברוך כו' הרב את ריבנו וכו'] אבל לא ביחיד.

לקוטי טעמים ומנהגים להגש"פ

אין מברכים ברכת שעשה נסים, לפי שעתיד לאומרו בהגדה (מחזור ויטרי. ר"י טוב עלם ביוצר אלקי הרוחות. רוקח) למי שעשה לנו כל הנסים האלו (סידור ר' עמרם גאון. שבלי הלקט).

ואין מברכין שהחיינו על מצות מצה, כי די לו בברכתו והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור.

ברכה זו היא במקום ברכת שעשה נסים (רש"י בס' האורה. אבודרהם).

ברכת ההגדה

לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל ... למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הניסים האלו ... בא"י אמ"ה אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור ... בא"י גאל ישראל.